

Jezuiieten

nr. 53 | lente 2018

Afgiftkantoor 3000 Leuven 1 * Erkenningsnummer P004583

Colofon

Jezuiteten is een uitgave van de regio *Europeen Low Countries* van de Sociëteit van Jezus. Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familiesleden, vrienden, weldoers en geïntereerden.

Giften:

Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeit a.u.b. uw postadres.

Voor Nederland:

Stichting St. Clavebond,
Hewidalsweg 290
6525 SM Nijmegen
IBAN: NBSN08 0000 828 228
BIC: INGBNL2A

Voor Vlaanderen

vzw Sint-Jan Berchtmansseminarie
Koninginneaan 141
1030 BRUSSEL
IBAN: BE02 4352 0547 1140
BIC: KREDBE33
Mededeling: tijdschrift *Jezuiteten*

Redactie:

Ward Biemans SJ, Guido Dierckx SJ,
Walter Fabri SJ, Eduard Kimman SJ
en Carola Lemmondklepe

Adres voor Nederland:

Carola Lemmondklepe
p/a Hewidalsweg 290
6525 SM Nijmegen
info.ale@jezuieten.org
tel. 024-3529152/3529154

Adres voor Vlaanderen:

Walter Fabri SJ
Koninginneaan 141
1030 BRUSSEL
walfabri@jezuits.net
tel. 02 20 50 158

Aboomentendentalministratie:

Voor Nederland:
lemond.ale@jezuieten.org

Voor Vlaanderen:

marc.vannieuwenhov@jezuits.net
ISSN 0167-2967

Verantwoordelijk uitgever:

Jan Stuyt SJ
Pinstraat 17
B-2000 Antwerpen
België

Op de voorpagina:
Het Onze-Lieve-Vrouwcollege
kleurt groen, om stil te staan
bij de CO₂-uitstoot

VOORWOORD

Als pas ontluikende lentebloemen kunt u het nieuws uit de huizen lezen, de Korte Berichten. Als een struik die in bloei komt is het artikel over samenwerking: IgnAS en het Ignatiaanse opvoedingsproject in Antwerpen. Als een maartse voorjaarswind voelt de boodschap die paus Franciscus bezorgde aan de COP-23 VN-conferentie in Bonn november 2017. In Wereldwijd Kort ruikt u lente, gepuurd uit het jaarboek 2018 van de jezuïeten. De boeken smaken naar vrede. En in Delft laten Bert ten Berge en Dries van den Akker, bij hun afscheid aan school en stad, de hoop op voortgezette bloei achter. Prettige kleuren, onverwachte geuren sieren dit lentenummer. Fris leesgenoegen.

INHOUDSOPGAVE

COLLEGE IN DE KUIKER – IgnAS en het Ignatiaanse opvoedingsproject in Antwerpen – Peter Michielsens	3
ACTUALITEITEN – Klimaatconferentie in Bonn – Paus Franciscus	6
Resultaten klimaatconferentie Bonn	7
Een reis van medeleven en solidariteit: met mensen die te maken hebben met hiv of aids – <i>Elphège Quenum SJ</i>	8
KORTE BERICHTEN	10
ACTUALITEITEN – Afscheid Jezuiteten Stanislascollege – Jan Peters SJ	15
JEZUITETEN IN OPLEIDING	16
Het leven in het noviciaat (2) – <i>Dries van den Akker SJ</i>	16
WERELDWIJD – Drie geuren om je heen – Walter Fabri SJ	18
IN MEMORIAM – Jac Lampe SJ, Gerard Verstraete SJ, Jos Vercusysse SJ, Ton Wilmering SJ	20
BOEKEN – Mijn vrede geef ik je – Conferentie Nederlandse Religieuzen, De Pijls van de Vrede – Manuela Kalisky en Heleen Murte – van den Berg (red.)	23
De mensengenezer – Koen Peeters.....	24
JEZUÏET IN OPLEIDING – Bastiaan van Rooijen SJ – Bastiaan van Rooijen SJ	25
ACTIVITEITEN	26

IgnAS en het Ignatiaanse opvoedingsproject in Antwerpen

Het Onze-Lieve-Vrouwcollege (OLVC), het Xaveriuscollege (Xaco) en het Instituut van de Dames van het Christelijk Onderwijs (IDCO): sedert 1 september 2016 drie scholen, één opvoedingsproject en één vzw-bestuur: de Ignatiaanse Scholen van Antwerpen (IgnAS).

Aanleiding tot deze bestuurlijke fusie was een ambitie van de Vlaamse regering (gesteund door de koepelvereniging van het Katholiek Onderwijs) om het aantal schoolbesturen in Vlaanderen te reduceren en impulsen te geven aan sterkere en meer professionele schoolbesturen. De regering heeft intussen deze intentie naar de Griekse kalender verwezen, de koepel van de jezuïetencolleges (Cebeco) en de besturen van de twee Antwerpse jezuïetencolleges gaven blijf van meer daadkracht.

Al moet de bestuurlijke fusie bijdragen tot een efficiënter en effectiever management, ze moet zeker ook een sterkere opvoedkundige en onderwijskundige context waarborgen. Ook onze leerlingen moeten baat hebben bij de formele structuurwijzigingen.

Het bestuur heeft die ambitie en wil die (geleidelijk) realiseren.

Voorwaarden

Uiteraard moet dan aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Het management moet door een gezonde centralisatie onze directies en kaderleden vrij maken van materiele-logistieke besnoeiingen. Dan krijgen ze meer tijd ... voor hun leerkrachten, voor hun leerlingen, voor het activeren van het Ignatiaanse opvoedingsproject.

Het centraal besturen van scholen kan de professionalisering van personeelsleden (leerkrachten, kaders, directies) ten goede komen. Dit proces zal de volgende jaren geleidelijk op gang

komen. Om daarbij optimale resultaten te waarborgen, moet eerst een steer van verbondenheid onder de personeelsleden van alle betrokken scholen gecreëerd worden. En dat is niet voor de hand liggend: leerkrachten hebben de neiging zich eerst te vereenzelvigen met hun school, pas daarna (en niet onmiddellijk!) met de scholen die in hun onmiddellijke omgeving vanuit eenzelfde opvoedingsproject onderwijs aanbieden.

Verbondenheid en verhoging van professionaliteit worden bij IgnAS nu al versterkt door aanwervingen binnen de context van 'Ignatiaanse scholen' te situeren. Zo maken directies afspraken met mekaar om

Alissa, Séline, Dries en Raphael brachten een bezoekje aan mevrouw Veraert, algemeen directeur van het OLVC. Ze kwamen niet met lege handen. Ze hadden een cadeau bij, namelijk de wereldkaart van Educate Magis. Op deze wereldkaart staan alle jezuïetenscholen wereldwijd aangeduid. De kaart vermeldt dat er wereldwijd 805 jezuïetenscholen zijn met 779.940 leerlingen en 47.681 leerkrachten. Bron: www.olvcj.be

Leerlingen van het tweede leerjaar humaniora van het OLV

leerkrachten waarvoor geen volledige tewerkstelling in de eigen school mogelijk is een aanvullende opdracht aan te bieden in de andere Ignatiaanse scholen.

Nog belangrijker is de permanente inspanning die geleverd wordt om de actualiteit van het opvoedingsproject te waarborgen in het onderwijsproces zelf. Dat wordt verzekerd door de begeleiding van al onze leerkrachten door de pedagogische begeleiders van CEBECO (koepelvereniging van de Vlaamse scholen die werken vanuit het Ignatiaans opvoedingsproject). Ook de vorming die voor alle Vlaamse Ignatiaanse scholen in de Oude Abdij van Drongen wordt aangeboden aan leerkrachten draagt bij tot een gemeenschappelijke opvoedkundige spiritualiteit.

Meerwaarde voor de leerlingen

Maar onze ambities reiken verder. Ook voor de leerlingen moet de meerwaarde van IgnAS voelbaar worden. Daarom willen we in Antwerpen een zo ruim mogelijke leerlingenspopulatie aanspreken. Dat impliceert een onderwijsaanbod dat breekt met de traditie om ons enkel te richten op leerlingen met een 'humaniora'-profiel. Het spreekt voor zich dat

de sociale en ethische humaniora-idealen centraal blijven staan, maar we willen ze ook nastreven bij jongeren met andere profielen, met evenveel (maar andere) talenten. Leerlingen moeten in onze scholen maximale kansen krijgen om hun talenten tot ontwikkeling te laten komen, ook als die talenten eerder leiden naar technisch-creatieve en/of meer beroepsgerichte studierichtingen. Onze directies bereiden die omslag van het onderwijsaanbod voor maar bij het schrijven van deze bijdrage is hun denkoefening nog niet voltooid.

De stedelijke context heeft het voorbije decennium het sociaal profiel van onze leerlingen sterk beïnvloed. De nood aan zorgbegeleiding is daardoor sterk toegenomen. Onze scholen zorgen ervoor dat ze in hun organisatie ruimte (lesuren) en personeel (zorgbegeleiders, cultuurcoördinatoren) beschikbaar stellen opdat de individuele begeleiding van leerlingen (*cura personis*) verstekt kan worden. Ook de samenwerking met lokale initiatieven voor naschoolse begeleiding van kansarme leerlingen draagt bij tot betere inzichten. Leerlingenzorg zal blijvend aandacht krijgen tijdens de bestuursvergaderingen: op die wijze kunnen ook van daaruit impulsen gegeven worden.

Levensbeschouwelijke diversiteit

Maar de huidige leerlingenspopulatie brengt ook een delicate levensbeschouwelijke diversiteit binnen in onze scholen. Dat vergt van de directies een groot empathisch vermogen om de diverse levensbeschouwelijke identiteiten te verzoenen met een bewust christelijk Ignatiaans project. Een kwestie van dialoog en van verdieping van de eigen identiteit met respect voor de ander! Als bestuur is het essentieel om te waken over deze aanpak. In die zin werden bijvoorbeeld al afspraken gemaakt met de directies over onder meer de beleving van de Ramadan door moslimkinderen.

Het Ignatiaanse opvoedingsproject verworpt op eigentijdse wijze het christelijk humanisme van Ignatius. De fusie van drie schoolbesturen in Antwerpen tot één bestuur van Ignatiaanse scholen impliceert het verenigen van drie onderwijsinstellingen die vanuit diezelfde pedagogische overtuiging werken. De basisaannames met betrekking tot de onderwijskundige en opvoedkundige context in de betrokken scholen zitten vervat in de tien bewegingen van het opvoedingsproject. (zie kader, red.) Nu de eerste procedurele en financieel-economische hindernissen zijn genomen en het management van de scholen in toenemende mate baat zal hebben bij de bestuurlijke schaalvergroting, is het zaak werk

te maken van ondersteunende en nieuwe initiatieven om de realisatie van het opvoedingsproject te bevorderen. Het stimuleren van sociale projecten voor de leerlingen van de hogere jaren moet in die context gesitueerd worden. Naarmate onze scholen zich onderling meer verbonden zullen voelen, zullen we vanuit het bestuur lokale initiatieven en sociale projecten beter kunnen ondersteunen en zo de opvoedkundige waarde ervan voor de leerling verhogen.

Grotere verbondenheid draagt bij tot hogere professionaliteit, doordachte leerkrachtenbegeleiding biedt waarborgen op een gelijkgerichte onderwijs-spiritualiteit, een sterker management zal ruimte creëren voor meer leerlingenzorg, verbreding en verdieping van het onderwijsaanbod zal bijdragen tot een onderwijs dat beter afgestemd is op de huidige stedelijke context van sociale en levensbeschouwelijke diversiteit.

Fusie van schoolbesturen is ons inziens dan ook meer dan optimalisatie van structuren en beheer. Efficiënte structuren en doelgericht management zijn noodzakelijke voorwaarden voor de realisatie van de missie van onze vereniging. Die missie krijgt uitwerking in de concrete context van de scholen, op de klasvloer, in de pedagogische relatie van leerkracht en leerling. Daarom blijft het bestuur ook zeer sterk inzetten op de onderwijskundige en pedagogische autonomie van de verschillende scholen. De algemeen directeurs en de directeurs van de bijhorende basisscholen nemen deel aan de besprekingen van de raad van bestuur. Als directiecomité kunnen ze zelf mee de agenda bepalen en een eigen inbreng waarborgen. De raad van bestuur zet de strategische lijnen uit, maar voor het operationeel realiseren ervan rekent het bestuur in volle vertrouwen op de directies.

Blijft tenslotte de vraag of IgnAS als onderwijsproject als een zinvol aanbod ervaren kan worden door ouders en leerlingen die in Antwerpen op zoek zijn naar een kwaliteitsvolle school met een sterk opvoedingsproject. Om het imago van onze scholen te versterken, is een pr-campagne in voorbereiding. De toekomst zal uitwijzen of IgnAS een onderwijskundige kracht zal worden in en voor Antwerpen.

Ignatiaanse pedagogie in 10 bewegingen

- 1 Vertrouwen geven - Inzetten op vrijheid en verantwoordelijkheid
- 2 Zorg dragen voor leerlingen - '*Cura personis*'
- 3 Uitdagen tot meer - '*Magis*'
- 4 Smaak geven '*Non multa sed multum*'
- 5 Reflecteren en kritisch kiezen - '*Onderscheiden*'
- 6 De hele mens vormen - Bekwaam, bewust, bewegen
- 7 Samen werken samen leven - Eenheid in verscheidenheid
- 8 Perspectieven openen - God zoeken in alle dingen
- 9 Zorg dragen voor de wereld - '*En todo amar y servir*'
- 10 Handelen in dankbaarheid - Terugblik

Meer info op: www.jezuieten.org/nl/nieuw/ignatiaanse-pedagogie-in-10-bewegingen

Peter Michielsens,
voorzitter van de Raad van Bestuur IgnAS

Klimaatconferentie in Bonn

Ter gelegenheid van de COP-23 VN klimaatconferentie in Bonn, november 2017, stuurde paus Franciscus de deelnemers een boodschap. U kunt ze hieronder lezen.

Excellentie,

Een kleine twee jaar geleden kwam de internationale gemeenschap op dit UNFCCC-forum, met hoge regeringsvertegenwoordigers samen. Zij kwamen na een lang en ingewikkeld proces van besprekingen tot de goedkeuring van het historische Akkoord van Parijs. Hiermee werd een overeenstemming afgerond rond de noodzaak om een gezamenlijke strategie te ontwikkelen als een tegengewicht tegen een van de meest zorgwekkende fenomenen waarmee onze mensengemeenschap geconfronteerd wordt: de klimaatverandering.

De snelheid waarmee dit akkoord in uitvoering werd gebracht, in minder dan een jaar, onderstrept de wil om er iets aan te doen. Het Akkoord tekent een duidelijk pad naar een model van lage- tot koolstof-vrije economische ontwikkeling. Het bestrijden van de klimaatverandering zal solidariteit bevorderen en de sterke verbanden duiden tussen klimaatverandering en armoede. De overgang vraagt een grote en dringende betrokkenheid van landen. Sommigen onder hen leggen in deze overgang een grote ijver aan de dag. Ze denken daarbij aan de grote nood van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen. Deze dagen bent u in Bonn om een volgende stap te zetten in het Akkoord van Parijs, namelijk om richtlijnen en institutionele mechanismes uit te stippen waardoor alles efficiënter wordt en kan bijdragen tot de afronding van wat uiteindelijk bedoeld wordt. Dit alles veronderstelt een grote samenwerking. Vanuit dit gezichtspunt verlang ik mijn dringende oproep te herhalen om de dialoog nieuw leven in te blazen zodat wij weten hoe de toekomst van onze planeet vorm kan krijgen. We hebben nood aan een uitwisseling die ons verenigt. Het milieu en onze eigen menselijke verankerung daarin, zijn een uitdaging en die gaat ons allen aan. Jammer genoeg zijn verschillende pogingen om tot concrete

v.l.n.r. Patricia Espinosa (VN), Emmanuel Macron, Frank Bainimarama (premier Fiji), Angela Merkel en Antonio Guterres bij de Cop 23. Foto: L'apresse.

oplossingen te komen rond de milieuproblematiek een frustrerende gelegenheid en dat om verschillende redenen: gaande van negatie van het probleem over onverschilligheid, afstand nemen, tot blind vertrouwen in technische oplossingen. (cfr. encycliek *Laudato si'*, 14)

In deze vier valkuilen, mogen wij niet trappen. Het zijn perverse houdingen. Ze helpen zeker het eerlijke opzoekingswerk en de oprechte dialoog tot opbouw en de toekomst van onze planeet niet vooruit. Ook dit nog: we mogen onszelf niet beperken tot de economische of technische dimensie. Technische oplossingen zijn noodzakelijk, maar onvoldoende. Het is nodig en wenselijk om met veel aandacht de ethische en sociale impact te onderzoeken van de woorden vooruitgang en ontwikkeling in de korte, middellange en lange termijn.

Bij gevolg is het meer en meer noodzakelijk aandacht te besteden aan een opvoeding tot een ecologische leefstijl, onderbouwd door eerlijk onderzoek en oprechte dialoog, die de aspecten van het Akkoord van Parijs integreert. Ook is het nodig er aan te herinneren dat het Akkoord ons opdraagt niet te wachten met de uitvoering ervan omdat dit onze ethische en morele verantwoordelijkheid is; en dit vrij van politieke en economische druk en particuliere belangen. Dit betekent een aansporing tot 'waakzaamheid en verantwoordelijkheid' tegenover ons gemeenschappelijke huis. (cfr. encycliek *Laudato Si'*, 202, 231) Allen zullen daartoe bijdragen op verschillende wijzen en in verschillende verbanden. Sommigen zullen hierbij de vindingsrijkheid van de mens voor het algemeen welzijn speciaal in de verf zetten.

Ik groet u, mijnheer de President, en al de deelnemers aan deze conferentie en ik hoop dat onder uw leiding en onder deze van de Fiji Eilanden, het werk van deze dagen mag geïnspireerd worden

Foto: www.cop23.de

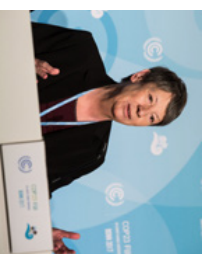
door dezelfde geest van profetisch samenwerken als gebleken is in COP-21. Dit zal de wil vermeerderen om beslissingen te nemen die de klimaatverandering zullen tegengaan. Zij zullen tegelijk armoede bevochten en de menselijke ontwikkeling in haar geheel vermeerderen. Dit alles ondersteund door Gods voorzienigheid.

Franciscus

Bron: [radiovaticana.va/news/Verlating/Walter Fabrizio](http://radiovaticana.va/news/Verlating/Walter_Fabrizio)

Resultaten klimaatconferentie Bonn

Op 18 november 2017 werd in Bonn de VN-Conferentie over klimaatverandering, na een lange nacht van onderhandelingen met succes afgesloten. De 197 partijen hebben belangrijke vooruitgang geboekt bij de uitvoering van het Akkoord van Parijs. De Talañoa-dialoog is bedoeld om de internationale gemeenschap aan te moedigen het komende jaar ambitieuzere maatregelen te nemen om de mondiale kloof te dichten tussen wat nodig is en wat feitelijk gebeurt ter matiging van de klimaatverandering.

Minister Barbara Hendricks.

De Duitse minister van Milieu Barbara Hendricks, verwoordt het zo: 'In Bonn hebben we grote vooruitgang geboekt, zowel bij de onderhandelingen als bij de uitvoering. De conferentie voldeed in dit opzicht volledig aan de verwachtingen. En het was een belangrijke stap op weg naar de COP in Katowice volgend jaar, waar we van plan zijn het Reglement voor het Akkoord van Parijs aan te nemen. Bonn was ook de eerste klimaatconferentie na de aankondiging door de regering Trump van de terugtrekking van de VS uit het Akkoord van Parijs. De COP in Bonn geeft een krachtig signaal af dat de wereld verenigd is en niet gehinderd zal worden in haar inspanningen op het gebied van het klimaat.' Een belangrijk resultaat van de conferentie is de

Talañoa-dialoog. Talañoa is een term afkomstig uit Fiji, die staat voor een gesprek waarin de betrokkenen ideeën delen en problemen oplossen. Aangezien het totaal van de huidige klimaatdoelstellingen in het kader van het Akkoord van Parijs nog niet voldoende is om de opwarming van de aarde tot ruim onder twee graden Celsius te beperken, is in Parijs overeengekomen dat de internationale gemeenschap het ambitieniveau op termijn moet verhogen. De Talañoa-dialoog is de testcase voor dit ambitieniveau. Onder leiding van Fiji en Polen heeft deze dialoog tot doel de komende jaren de bijdragen van de wetenschappelijke sector, de industrie en het maatschappelijk middenveld samen te brengen. Het resultaat zal een inventarisatie zijn die erop gericht is de partijen ertoe aan te zetten ambitieuzere maatregelen te nemen om de mondiale klimaatveranderingskloof te dichten.

Anderen belangrijke vorderingen zijn gemaakt met de uitvoeringsbepalingen van het Akkoord van Parijs. Deze bepalen bijvoorbeeld hoe landen hun broeikasgasuitsluit meten en rapporteren. De partijen hebben in Bonn teksten opgesteld over alle onderwerpen die in 2018 door de COP in Katowice moeten worden afgerond en aangenomen.

Parallel aan de onderhandelingen werd ook in Bonn vooruitgang geboekt met de uitvoeringsagenda: landen, bedrijven en maatschappelijke organisaties presenteerden een breed spectrum van oplossingen voor het klimaatvraagstuk. Een voorbeeld van vooruitgang buiten de onderhandelingen om is het NDC-partnerschap, dat de ontwikkelingslanden helpt bij het opstellen van nationale klimaatactiestrategieën. NDC staat voor *Nationally Determined Contributions*, nationaal bepaalde bijdragen om de klimaatverandering te beperken. Het partnerschap heeft zijn werk in Bonn aanzienlijk kunnen uitbreiden.

Duitsland was de technische gastheer van de COP, die werd voorgezeten door Fiji. De klimaatveranderingsconferentie van Bonn was de grootste intergouvernementale conferentie ooit in Duitsland. In twee weken waren er in totaal 22.000 deelnemers, met meer dan 4.500 vrijwilligers.

Bron: Duits ministerie voor Milieu, Natuurbescherming, Volksnuistvesting en Nucleaire veiligheid
Vertaling: Ward Biemans SJ

Een reis van medeleven en solidariteit met mensen die te maken hebben met hiv of aids

Pater Elphège Quenum SJ (* 1972) is lid van de Oost-Afrikaanse jezuïetenprovincie en werkzaam in Nairobi, Kenya. Sinds vorig jaar is hij directeur van het *African Jesuit AIDS Network (AJAN)*. Deze organisatie staat mensen bij die besmet of getroffen zijn door hiv of aids. Hij vertelt over zijn ervaringen.

'Mijn eerste betrokkenheid bij de pastoraal met mensen die te maken hebben met hiv of aids dateert van 2003. Tijdens mijn interstitie (periode van werkvaring tussen de filosofie- en theologiestudies) werd ik uitgezonden naar de nieuwe jezuïetenorganisatie AJAN, opgericht door de hogere oversten van de jezuïeten van Afrika en Madagaskar en onder leiding van pater Michael Czerny. Mijn betrokkenheid bij AJAN, dat toen nog in de kinderschoenen stond, werd ook het begin van mijn reis naar de realiteit van hiv/aids en daarmee samenhangende kwesties.

AJAN is een netwerk van jezuïetencentra en initiatieven uit meer dan zestien landen in Afrika. Het hoofdkantoor is gevestigd in Nairobi, Kenia. In juni 2017 vierde AJAN zijn 15e verjaardag. Het was een viering van 15 jaar medeleven, solidariteit, respect en bescherming van de waardigheid van de mens als beeld van God.

Missie

De missie van AJAN kwam voort uit de behoefte om uit te wisselen, te onderscheiden en gezamenlijk te reflecteren over de ervaringen van individuele jezuïeten met betrekking tot hiv en aids. De jezuïeten en medewerkers die lokale antwoorden gaven op de uitdaging van hiv en aids, realiseerden zich dat het verrijkend en vruchtbaar zou zijn om samen te komen, te bidden en te onderscheiden over het hiv- en aids-gerelateerde lijden en de kwetsbaarheid van de bevolking die zij dienden. De omvang van de uitdaging was en is zo geweldig groot dat een individuele reactie niet voldoende is. AJAN werd

opgericht om synergie op te wekken en de respons van jezuïeten op continentaal niveau te verrijken.

Uit de in juli 2017 door UNAIDS meegegeelde gegevens blijkt dat 36,7 miljoen mensen in de wereld leven met het hiv-virus. Hiervan woont 70% in Afrika ten zuiden van de Sahara waar slechts 15% van de wereldbevolking woont. Wanneer we rekening houden met de besmette en getroffen bevolkingsgroepen in andere continenten, realiseren we ons dat zwarte mensen 80% van de last van hiv en aids dragen.

In Afrika is hiv/aids een volksgezondheidskwestie van zeer groot formaat voor onze tijd en wellicht voor de geschiedenis van de mensheid én een van de allerbelangrijkste doodsorzaken. In de context van deze rampzalige situatie begrepen de jezuïeten in Afrika en hun medewerkers dat, zoals in de Beschouwing om tot liefde te komen (Geestelijke Oefeningen nr. 230-237), hun liefde voor God en de naaste niet alleen in woorden, maar ook in daden vertaald moest worden. We begrepen dat "mededogen actie (is), actie waartoe we overgaan na gemeenschappelijke onderscheiding" (Algemene Congregatie 36, decreet 1, nr. 20). Dit is tot uiting gekomen in diverse initiatieven zoals de oprichting van ziekenhuizen en apotheken, zorg en begeleiding in parochies en sociale centra, hiv-preventieprogramma's in scholen en jeugdcentra, pleitbezorging, kennisoverdracht van professionals aan jongeren en economische empowerment voor de meest kwetsbare en gemarginaliseerde bevolkingsgroepen zoals meisjes en vrouwen, vluchtelingen, immigranten en gevangenen.

Elphège Quenum SJ

Werken met mensen die met hiv en aids leven, wezen en kwetsbare kinderen was voor mij een aanleiding om na te denken over mijn leven en mijn geloof. Zoals paus Franciscus benadrukte: "Wij zijn geroepen Christus in (de armen) te ontdekken, 'hun onze stem te lenen in hun aangelegenheden, maar ook hun vrienden te zijn, naar hen te luisteren, hen te begrijpen en de mysterieuze wijsheid aan te nemen die God ons door middel van hen wil meedelen'" (*Evangelii Gaudium*, n. 198). Het is voor ons ook een werk van rechtvaardigheid, een rechtvaardigheid die wordt onderscheiden en uitgevoerd voor de verbetering van de omstandigheden van de allerarmsten in lokale gemeenschappen.

Tegenstrijdigheid

Op 1 december vierden we de Wereld Aidsdag. Deze jaarlijkse viering vindt plaats in een tegenstrijdige context. We vieten de resultaten die we hebben bereikt in de strijd tegen hiv/aids: vermindering van het aantal sterfgevallen, terugdringing van de overdracht van moeder op kind, beschikbaarheid van steeds meer materialen, instrumenten en medicijnen die hoop geven en het leven van men-

sen met hiv en aids verbeteren. Maar we hebben ook te maken gehad met een vermindering van de belangstelling en de financiële middelen zodat de armstre landen en volken nu kwalitatief minder hoge dienstverlening krijgen. In sommige gebieden zijn hiv en aids geen issue meer, in andere gebieden, vooral in Afrika, is het nog steeds een last voor de arme bevolkingsgroepen. Veel organisaties richten hun aandacht en financiële middelen op nieuwe gebieden omdat hiv en aids voor hen geen vruchtbare onderneming meer is.

AJAN, in de woorden van pater Orobator Agbonkhiriannmeghe, de voorzitter van de jezuïetenconferentie van Afrika en Madagascar (JESAM), "zal de laatste zijn die dit terrein verlaat". AJAN, bewogen door zijn geloof en inzet voor sociale rechtvaardigheid, vooral ten aanzien van de stemlozen, is klaar om met dit apostolaat door te gaan totdat het hiv/aids-virus is overwonnen. Zolang een mens wordt bedreigd of verzwakt door hiv en aids, zullen we onze missie voortzetten. We zullen de strijd voortzetten tot we een hiv- en aids-vrije samenleving hebben bereikt."

Elphège Quenum SJ
vertaling: Wiggert Molenaar SJ

AMSTERDAM

Paul Begheyn schreef dertien artikelen voor de zojuist verschenen *The Cambridge Encyclopedia of the Jesuits*. Op 2 februari sprak hij op de conferentie, georganiseerd door het Instituut voor Joodse Studies en het Universitair Centrum Sint Ignatius Antwerpen (UCSJA). De titel van zijn lezing was: 'Nederlandse jezuïeten met joodse wortels in de twintigste eeuw'. * In februari is Ward Biemans begonnen aan het geven van een cursus voor priesterstudenten over deel 3 van de Catechismus, over de roeping van de mens, het leven in de Geest en over de tien geboden. * Nikolaas Sintobin gaf diverse voordrachten, waaronder enkele in Rome over bidden in moeilijke omstandigheden en één in Brussel voor de Waalse Gemeenschap Christelijk Leven (GCL) over God vinden in het gewone leven. Matthias Kramm werkt stug door aan zijn proefschrift. Hij heeft zijn eerste artikel in het Nederlands gepubliceerd, in het blad 'De Filosoof' van de Universiteit Utrecht over 'Het einde van traditie?'. * Toon Sufys is begonnen met zijn pastorale werk in de Krijtberg. In zijn eerste serie weekendvieringen preekt hij over de waarde van en de behoefte aan vrijwilligers. * Gregory Brenninkmeijer hield een geslaagd weekend over verschillende vormen van Ignatiaanse meditatie, samen met Antonette van Cuyp, in het Ignatiushuis. * Bart van Emmerik is begin februari in Rome voor een danktank over gemeenschappelijke onderscheiding. * Ben Frie beleeft een ontroering met de jongere generatie van de Krijtbergbezoekers en vroeg hen waarom ze in de Krijtberg komen. Ze vinden liturgie belangrijk, Latijn vooral, maar vragen ook om pastoraat, ofwel meer bindende activiteit van de jezuïeten. Ze vertellen dat de Krijtberg gekken gezien wordt als progressief. * Zondagavond 28 januari genoten wij een gastvrij onthaal in het huis van de Salesianen in de Apollolaan in Amsterdam, niet ver van ons huis in de De Lairestraat. De community bestaait uit vier man, afkomstig uit Vlaanderen, India, Indonesië en Oost-Timor. Zij zijn werkzaam in het jeugdwerk en in vijf parochies in Amsterdam West.

ANTWERPEN

Romero-Loyola

Na zijn reis in West-Afrika heeft Johan Verschuieren zich niet veel rust gegund. Hij heeft onder meer de twee grootste huizen van de regio, Sint-Jan Berchmans in Heverlee en Aqua Viva in Nijmegen bezocht. En net is hij vertrokken naar Birmingham voor een bezoek aan het noviciaat. Guido Dierckx heeft een conferentie gegeven onder de titel *'Le christi-anisme, des guerres de religion à l'occuménisme'*. Op 1 december heeft het Ruusbroecgenootschap zijn jaarljks naamdagfeest gevierd in samenwerking met de UCSJA. Anticiperend op de viering van Beatrijs van Nazareth's 750-ste verjaardag van haar sterven, luidde het thema dit jaar: Vrouwelijke mystici aan het woord. De ruime De Tassiszal was helemaal bezet. Op 6 december ging Jan Stuyt voor in de herdenkingsviering voor pater Tom Linthorst (gestorven in Japan in augustus) voor vrienden, familie en medebroeders in Rijswijk, Nederland. * Onze community was ondanks heftige sneeuwval op 10 december vertegenwoordigd in de Sint-Ignatiusparochie in de Elandstraat in Den Haag toen daar werd gevierd dat het huidige kerkgebouw 125 jaar geleden werd voltooid. * Op 16 december waren verschillende jezuïeten aanwezig in Leuven bij het afscheid van professor Jan De Maeyer, directeur van het KADOC, het documentatiecentrum verbonden aan de KU Leuven, waar de jezuïeten van Vlaanderen, Wallonië en sinds kort ook Nederland hun archieven hebben ondergebracht. Professor De Maeyer heeft met grote kunde een centrum opgericht dat de geschiedenis van katholiek Vlaanderen documenteert en hij werd daar terecht zeer voor geprezen. * Sinds enige tijd hebben de medewerkers van het economat van de verschillende locaties in Nederland en Vlaanderen één keer per maand een gezamenlijke lunch in de Prinsstraat. Dit biedt een goede gelegenheid om wat bij te praten in een informele sfeer. Verder is er elke dag om half elf een koffiepauze – is hier sprake van 'Hollandse invloeden'? * En net is Jan van de Poll hier vanuit het tertiaat, het vormingshuis in Dublin teruggekeerd, terwijl de tertiairissen aan hun experiment begonnen zijn.

BIRMINGHAM

Noviciaat Manresa House

Veel komen en gaan in het noviciaat: interim-socius Kevin Fox van de Britse provincie is net voor Kerst teruggekeerd naar Boscombe, terwijl Kevin O'Rourke van de Ierse provincie opnieuw socius is na zijn minisabbatical. * De novicen kwamen net voor Kerst terug van de Geestelijke Oefeningen (eerstejaars) en experimenteren (tweedejaars). In januari kregen we bezoek van onder andere Johan Verschuieren en Mgr. Alan McGuckian SJ en in februari werden de novicen alweer op experiment gestuurd. Eenje naar de Atkgemeenschap in Edinburgh, een ander naar Dublin om met daklozen te werken, een derde naar Londen bij JRS. De vierde en vijfde (waaronder de novice uit de lage landen) werden samen naar Manchester gestuurd om mee te werken in het studentpastoraat. * In november legde de Ier Patrick Corkery zijn geloften af in Dublin en eind februari leggen zowel onze Thomas Klein als de Brit Jacques St. Laurent hun geloften af, respectievelijk in Haverlee en Birmingham. * Dries van den Akker is een paar keer naar Delft teruggekeerd om afscheid te nemen. Hij werd er ook gelauwerd door de stad en is nu (net als zijn vader) ereburger van de stad Delft! Terug in het noviciaat gaf hij de novicen sessies over bidden met kunst.

BOECHOUT

Xaverius in Capenberg

Wie Egied Van Broeckhoven gekend heeft of als vriend heeft gehad, kan hem niet vergeten. Vijftig jaar na zijn heengaan in een fabrieksongeval, werd Egied in Capenberg herdacht tijdens een bezinning van de Ignatius Vereniging. Hugo Carmeliet schetste er, aan de hand van de vele teksten en notities van Gied, de godservaring, de vriendschap vooral met de arbeiders en het apostolaat van een mysticus. * Theo Fonteyn beleeft een grondige verandering in zijn apostolaat in en rond de Londenstraat in Antwerpen: *café zonder bier* is verkocht en wordt afgebroken. Het is een oud gebouw, drie verdiepingen hoog, uit 1883. De paters Bellens en Bertrand begonnen hun apostolaat in deze volkswijk in 1960 en Theo werkt er sinds 1970. Het karakter van de volkswijk waar iedereen kent is verdwenen door afbraak en nieuwe hoogbouw. De havenarbeiders, vroeger zo talrijk in het café, zijn er weg. Het

café, met een kapel op de gelijkvloerse verdieping, is nu eigendom van 'De ideale woning' die er een nieuw appartementsgebouw zal optrekken. Theo heeft onderdak gevonden in de nabijge vakschool en draagt nog zorg voor zijn ouder geworden mensen.

BRUSSEL

Arrupe

De paaslietjes staan al in bloei wanneer wij nog Nieuwjaar aan het wensen zijn! De seizoenencyclus slaat in een kroop, de winters te zacht, de vogeltjes tureluurs, venijnige insecten al jolig. Maar ook al hebben atoomgeleerden de wijzers van de *Doemsdagklok* op twee vóór twaalf gezet, de bewoners van de Brusselse jezuïetenresidentie vervolgen onbaatzuchtig hun geordende levenswandel. * Charles Verhezen, het minst jonge lid van de bende, staat regelmatig in de tuin. Het ontluikende groen staat hij daar niet meewarig gade te slaan, maar hij zet de natuur resoluut naar zijn hand. Een zomerprijsel met gouden en paarse regen en een vers bed met zonnebloemen moeten in hun bloeitijd het mentaal evenwicht van de overige bewoners immers ten goede komen. * Walter Fabris is veel op pad in Vlaanderenland ten Westen van de Schelde. Zijn stille bijdrage aan het geestelijke en materiële welzijn wordt ginds op prijs gesteld. Toch ziet men hem meer en meer eenvoudig tussen de rangen van Brusselse koor- en kerkzangers. * Walter Devos en Ludwig VanHecke sloten eendrachtig het financiële jaar af en mochten de talrijke weldoeners van onze overzeese missies bedanken met een fiscaal attest. Onze ogen richten zich nu ook meer en meer naar de West-Afrikaanse jezuïetenprovincie. Een enorm territorium dat van Senegal tot Congo Brazzaville, een dozijn landen omvat. Het economat van onze Regio ondersteunt daar onder meer de 'capaciteitsopbouw', zoals dat heet in betere kringen. * Het knechtwerk bij de Bollandisten en de zielzorg in en rond de Basiliëk van Koekelberg vervullen Jos Janssens met voldoende en gezonde vermoedens. Het relax van zijn trektochten door de hoofdstad van Europa brengen extra leven aan onze simpele tafel. Tafels die ook onze minister, Ed Redeker, met moederlijke zorg omkranst. Ook in dit jaargetijde mochten velen ondervinden hoe vrij hij zich maakt voor gasten van ver of van dichtbij. Onze overste, Hugo Carmeliet, zag vanop veilige afstand, dat het goed was.

DRONGEN

Oude Abdij

In het vorige nummer werd kort medegedeeld dat André de Hurtado-vleugel had verlaten en naar de Cvleugel was verhuisd. In feite is die hele vleugel waarin de thans gesuspendeerde Hurtado-community gevestigd was, leeggemaakt en verhuurd aan een internationale hotelmanagementfirma P.R.E.M. In de studio van de Cvleugel werd een gemeenschapsappeltje 'loft' ingericht voor de nog inwonende en voorbijkomende jezuïeten. André heeft daar ook zijn woon- en werkkamer met zicht op de tuin. Voorbijkomende confatters kunnen een comfortabele kamer met natte cel krijgen in het Centrum en zijn verder altijd welkom in de gemeenschapsappeltje 'loft'. Vooral voor ontbijt, avondmaal en een gezellig samenzijn voor het slapengaan. Het middagmaal wordt meestal genomen samen met de rest van het personeel, genietend van de kwaliteitsreken van 'Meke' van Aramark. * De derde jezuïet die in het Gentsse nog overblijft na het vertrek van vice-overste Toon Suflys, is Guido Vloemans. Hij werd tot pastoor van Cent-Noord gepromoveerd en mocht zijn intrek nemen in de prestigieuze pastorie van Wondelgem. Wauthier en André zijn dat bij hem gaan vieren met een heerlijke spaghetti bolognese en een aangepaste wijn. Verder hopen alle drie zo trouw mogelijk aanwezig te zijn bij de vele activiteiten van de community van Heverlee waartoe ze vanaf nu 'met het oog op de toekomst' behoren.

HEVERLEE

Favre

De januari examenperiode zit er zo goed als op. En wij zullen het geweten hebben. Fysiek - en ook wel een beetje mentaal - leunen wij immers aan bij de zuidvleugel van het studentenhuus Lerkveld in Heverlee. Maar Favre is dit (werk)jaar niet enkel gegroeid wat betreft het aantal Nederlanders, ook het aantal studenten is *verdreven*. De afgeloopen maanden sleepten we ons verder van deadline naar deadline: indienen van scripts, artikelen tot zelfs een doctoraatsthesis... Was de heilige Geest nu welkelijk werkzaam op het tweede Vaticaans conclief? Volgens de tellingen van Jos Moons wel. Hij zal het nog eens duidelijk publiekelijk uitleggen in Tilburg op 30 mei. * Onze vice-overste Walter

Ceyssens was enthousiast begonnen als geestelijke leider van het seminarie in Leuven. Bij een medische controle kreeg hij het nieuws dat hij opnieuw moest geopereerd worden in de lies. Gelukkig is hij zijn taken nu aan het hervatten, voorlopig nog niet op de fiets. Volgende week trekt hij met de seminaristen (van vier Vlaamse bisdommen) op retraite naar Westvleteren. * Na het huisbezoek van onze regionale overste Johan Verschuere werd er beslist dat broeder Theo zijn taak als verantwoordelijke voor de techniek van het grote huis doorgeeft aan Geert Goemans. Theo blijft wel verantwoordelijk voor de tuin. Fijn, want dat is toch zijn lang leven. Philip Debruyne bleef de afgelopen maanden lekker thuis, al dwaalt hij in de Geest als Europese webmaster van de jezuïeten en televisiecommentator op feestdagen door heel Europa. Je kunt hem ook wel eens horen en zien op weekenddienst in Leefdaal en Korbeek-Dijle. * Dank zij de heilzame Leuvense lucht en de faculteitsbibliotheek slaagde Jos Moons er in zoals gepland zijn doctoraats thesis af te werken. Hij vindt appreciatie voor zijn predicaties en studentenbegeleiding in de Universitaire Parochie. En op Bovenloek gaf hij een workshop over hoe je jonge mensen die een roeping overwegen begeleidt. * Als jonge priester heeft Wouter Biesgraaf meer dan zijn handen vol met zijn tweede jaar master theologie en zijn pastorale bijdrage aan de gemeenschap van de Sint-Kwintenskerk in Leuven. * Nog heel even hebben we een novice in ons midden, Thomas Klein, want we kijken allemaal uit naar 24 februari, de dag waarop hij zijn geloften zal uitspreken. De catechesekinderen van de UP hebben mogen genieten van zijn enthousiaste aanwezigheid. Zowaar, de lente komt in het land.

Jezuïetenhuus

We hebben weer twee medebroeders overgedragen in de handen van de Heer. Gerard Vierstraete hield zo van zijn tuin. Iedere dag liep hij rond om met een stok of een tak de afgevallen blaren van de wegen te vegen. De rolwagentjes waardeerden dit ten zeerste. Gerard was trouwens altijd zeer dienstbaar voor de rolstoel- en rolwagengebruikers. Op de 5^e november is hij 's avonds nog de tuin ingetrokken en gevallen. Hij brak een dijbeen. Gerard is op zijn leeftijd de gevolgen van de verdooving niet meer te

boven gekomen. Hij is als het ware de 17^e met zijn geliefde bomen gestorven. De 23^e hebben we hem uitgedragen. * We hadden het niet zien aankomen dat Jos Vercurysse ons zo plots zou verlaten. Eind november werd hij naar het ziekenhuis gebracht met een nietblokkering. Op de 29^e is Jos er overleden. De 5^e december luisterde de familie de uitvaart van nonkel Jos op met oorstrelende klassieke muziek op cello, twee violen en een altviool. * We leefden ook mee met Flor Uyttersproot bij het overlijden van zijn schoonzus. * In ons huis wordt de weg naar Gasthuisberg en het Heilig Hart nagenoeg dagelijks bereiden. * Voor hij naar Nederland vertrok moest Toon Suflys een heupprothese nieuwe stijl krijgen. Het gebeurde de 26^e oktober. De 29^e was Toon reeds terug thuis en kon hij zelfs in een rolstoel naar de refter komen. Na revalidatie is hij dan rond de 10^e december zelf met de auto naar Amsterdam kunnen verhuizen. * Marc Van Nieuwenhove liep maanden krom met tussenwervproblemen. De 27^e oktober was het eindelijk zijn beurt voor een ingreep en de volgende dag liep hij reeds kwek als een pimpelmees rond. Moest hij daarvoor drie maanden schuldpaad zijn? * De 16^e december moest Jos Peeters naar het ziekenhuis gebracht worden met een zware longontsteking. Hij herstelde goed en de 20^e mocht hij terug naar huis. * Onze missionarissen komen regelmatig langs. Eind oktober, begin november kwam Herman De Weert ettelijke malen voorbij. Auel Brys liet zich ook even zien. Voor Johan Konings, professor Bijbelwetenschappen in Belo Horizonte (Brazilië), was onze community gedurende vijf weken een goedgekozen uitvalbasis om zijn talrijke vrienden in binnen- en buitenland te gaan bezoeken. * Advent is de tijd voor het huisbezoek van pater regionaal Johan Verschuere. Het duurt wel een tijdje met de vele bewoners van Heverlee. Pater regionaal heeft onze materiele en spirituele stijl weer opgekrakt met een bemoeiend en aanspoorend woordje. * Zoals vorig jaar leidde Bob Ceusters het gebed in met een kleine bezinning op de lezingen van de dag en er werd afgesloten met een aangepast gebed. * Vlak voor Kerstmis verzorgde het personeel de jaarlijkse levende kerststal, met gevelguldende en zingende engelen, herders met hun wekluigen, een baardige Sint Jozef en een vrome Onze-Lieve-Vrouw met het kindje. Het was fijn. Onze minister Paul Van Looy ging voor in de

viering en daarna was het gezamenlijk feestmaal in de refter met alle zieken er bij. De community Favre verzorgde het avondgebed van kerstavond met een fijne kerstwake. * De 31^e december zette Peter van Gool een punt achter 2017 met een mooie avondwake.

MECHELEN

Huis Lelendaal

De *more, zoals gewoonlijk*, luidde, op enkele uitzonderingen na, de dagelijkse agenda op ons noviciaat. Ik ken weinig of geen jezuïeten die deze oproep tot hun lijfspreuk hebben gemaakt. Integendeel. Mijn huisgenoten, om mij daartoe te beperken, blinken uit door innovatie, creativiteit en verscheidenheid. Een slaagt erin de 'goede kok' van Groendaal de loef af te steken. Een ander doet de kassa van de Lourdesgrot wekelijks rinkelen ofschoon met een zekere onthuchting. Nog een ander berooft zichzelf enkele dagen per week van zijn vrijheid. Hij wordt daarbij gepatroneerd door nog een huisgenoot die zijn leiderskwaliteiten volle ontwikkelt en zelfs nog tijd vindt om leken via film en ander entertainment vertrouwd te maken met de Ignatiaanse spiritualiteit. Onze overste kan zijn vele taken maar naar behoren uitvoeren omdat wij ervan uitgaan dat een overste niet alles hoeft te weten. Als je het Rijkse Roomse leven niet hebt gekend, dan dien je veel in te halen. Geen nood, wij hebben in huis een medebroeder die oude gebruiken weer leven inblaast en het verleden, zoals het nooit geweest is, weer tot leven brengt. En dan is er nog een huisgenoot die vaak niet fysiek maar mentaal, afwezig is. Hij is van alle markten thuis en slaagt er dan ook in 'uit zijn schat oud en nieuw tevoorschijn te halen'. Dan is er nog de schrijver dezes die zich in zo een verscheidenheid dient te handhaven. Zolang mijn huisgenoten erin slagen 'de gewone dingen op een buitengewone manier te verrichten', breng ik u lezer, bij leven en welzijn, verslag daarover.

NIJMEGEN

Aqua Viva

Dé grote gebeurtenis van het afgelopen kwartaal was - in zekere zin - onze traditionele Kerstmiddag. Die Kerstmiddag wordt ieder jaar gehouden, een paar dagen vóór de drukte van Kerstmis uit.

We komen dan samen met bewoners, medewerkers en vrijwilligers voor een gezellig programma in de aula. Er worden Kerstliederen gezongen, een glaasje geschonken en een hapje geserveerd. En na afloop gaan we met z'n allen aan tafel, om van één van de fantastische buffetmaaltijden te genieten waar onze koks het patent op zouden moeten krijgen. We zaten met zo'n 80 disgenoten aan tafel. Er was een tafelschikking gemaakt, zodat aan iedere tafel zowel bewoners als medewerkers of vrijwilligers zaten. En de stemming was fantastisch. Vorig jaar was er rond deze Kerstviering (de eerste in ons nieuwe huis) nog het één en ander misgegaan. En hoewel ook dat een gezellige avond werd, waren er ook spanningen voelbaar. Niets van dat laatste dit jaar. Het was gezellig en een enorm succes. Onze traditionele Kerstavond werd daarmee een teken dat we de goede kant opgaan in huis. Er wordt iets nieuws geboren, stapje voor stapje. We vierden dat nog eens op afscheidener wijze na met ons patroonsfeest op 29 november. Ook de regionale overste kon tijdens zijn jaarlijkse visite in januari constateren, dat het ons goed gaat. *

De nieuwigheden zijn ook zichtbaar in de samenstelling van onze gemeenschap. In het vorige nummer werd al aangekondigd, dat zusters van de congregatie van het Heilig Hart hun intrek zouden komen nemen. Dat is inmiddels dan ook gebeurd. Een vijftal zusters bewoont de 2e verdieping van onze PG-afdeling. Zij hebben hun eigen huiskamer, waar zij ook de maaltijden gebruiken. Twee zusters hebben appartementen gekregen tussen de appartementen van de paters, en zitten bij ons aan tafel in de refter. Ze hebben inmiddels hun draai al een beetje gevonden, en zijn heel welkom bij ons in huis. *

In de komende weken zullen we nog weer een andere groep nieuwe bewoners gaan krijgen. Op het moment wordt de laatste hand gelegd aan de afwerking van een aantal van de 24 te verhuren appartementen. De eerste bewoners zullen daar in februari in gaan trekken. Sommigen van hen zullen deel uitmaken van de community, of minstens aan een aantal activiteiten deel gaan nemen. Maar anderen zullen echt zelfstandige huurders zijn in ons complex. Naast onze refter wordt een bescheiden restaurant ingericht, waarvan die externe huurders gebruik zullen kunnen maken. Het uitvoerende werk voor die inrichting zal ook in de komende weken plaatsvinden,

en heeft al een schaduw vooruitgeworpen in onze refter. Vaste banken die de plaatsing van kasten in de weg stonden, hebben het veld moeten ruimen. Die kasten stonden tot nu toe in het ongebruikte restaurant, maar staan daar in de weg nu het restaurant operationeel moet worden. *

Er zal nog meer geschoven gaan worden (met kantoorruimte, bijvoorbeeld) en gereorganiseerd (bijvoorbeeld in de wijze van werken van onze diensten). Mathé Pick, onze vorige directeur, had het al voorspeld: na een jaar in het huis geleefd te hebben, beginnen de eerste verbouwingen. Hij blijft volop gelijk te krijgen. *

Een bescheiden bouwvingreep was nodig voor de plaatsing van een mozaïek. Het ruim drie ton wegende kunstwerk van de Nijmeegse kunstenaar Ted Felen was oorspronkelijk ondergebracht in het gezondheidscentrum de Hazenkamp, dat eind 2017 werd gesloopt. Het heeft een slag gekregen in ons huis. Maar dat ging niet zonder slag of stoot. Een glazen pui moest tijdelijk verwijderd worden, om het 2x4 meter grote kunstwerk binnenshuis te kunnen krijgen. *

Ook de veranderingen die tot de vaste dynamiek van ons huis behoren, gaan voort. Wij hebben – naast de zusters van Rosmalen – nog een aantal nieuwe huisgenoten gekregen, en de komst van nog weer anderen ligt in het verschiep. Zo is aan het begin van dit kwartaal Haye van der Meer – van wie waardig afscheid werd genomen in Roermond – naar ons Nijmeegse huis gekomen. En bij het verschijnen van dit blad zal een Mechelaar tot onze community zijn toegetreden. Het gaat om een minder exotisch personage dan zijn komst uit de hoofdstad van het Belgische Aartsbisdom zou kunnen doen vermoeden; namelijk om Benoît Stoffels, tot voor een paar jaar minister van het Berchmanianum. Bij deze vaste dynamiek van ons huis hoort ook dat wij afscheid van mensen hebben moeten nemen, onder wie onze medebroeders Jac Lampe en Ton Wilmering. Wij hebben dankbaar gevierd hoe zij beiden, ieder op geheel eigen wijze, veel voor mensen hebben mogen betekenen.

IN DE KIJKER

Afscheid jezuïeten Stanislascollege

'Groeien in Gemeenschap'. Onder deze vlag nam aan het begin van het nieuwe jaar het Stanislascollege in Delft afscheid van zijn twee laatste jezuïeten: Bert ten Berge en Dries van den Akker.

Een hoopvol motto: groei betekent toekomst. Tijdens het symposium in een boordevolle hal, gevuld met bijna vijftig ander personeelsleden van deze locaties van het college, was deze hoop een kernthema. Geen treuring afscheid wilden Bert en Dries, maar een uitdaging van vertrouwen. Een nieuwe generatie gaat in nieuwe omstandigheden op een nieuwe eigentijdse manier voortbouwen op het fundament dat jezuïeten hier de afgelopen zeventig jaar hebben gelegd. Door groeien en daarin een 'jezuïeten-college' blijven. De docenten en medewerkers in de zaal vormden een opgewekt en gemotiveerd gezelschap, dat vertrouwen uitstraalt in de realisering van deze door-groei.

Groeien 'in gemeenschap': een echte gemeenschap van docenten en leerlingen, en ook – zoals de folder van het symposium trots aangeeft – in gemeenschap

met 845 jezuïetencolleges wereldwijd, een band om de oorspronkelijke inspiratie vast te houden en samen nieuwe vorm te geven. De samenwerking binnen dit netwerk wordt sinds vijf jaar ondersteund door een online interactief platform, waar kennis, informatie en ook vragen gemakkelijk kunnen worden gedeeld. De coördinator van dit platform sprak met verve over de vele mogelijkheden van communicatie tussen docenten en groepen van studenten. Van de twee andere sprekers van buiten stelde de

Bij foto: De burgemeester van Delft, mev. Maria van Bijsterveldt, heeft zojuist de paters Bert ten Berge (rechts) en Dries van den Akker benoemd tot ereburgers van Delft (en met hen al de jezuïeten die de afgelopen 70 jaar in Delft hebben gewerkt). Zij speelt de bijbehorende ereketenen op.

eerste de hoop centraal. In een opvoedings situatie kan deze het isolement bij een leerling doorbreken en oproepen tot verantwoordelijk leven, samen met anderen. De ander sprak over de centrale rol van compassie (barmhartigheid) in de houding van de docent ten opzichte van de leerlingen. Hij ging terug naar het leven van Ignatius zelf en liet zien hoe diens ervaringen en levenskeuzes een belangrijke bron kunnen zijn om ook nu in een opvoedings situatie de beste keuze te maken.

Een hoogtepunt vormde een drietiek van spekers vanuit het hart van het college. Bert ten Berge sprak neel persoonlijk over de worsteling rond de christelijke identiteit van het college, vanaf de dag dat hij veertig jaar geleden benoemd werd. De sinds twintig jaar opgekomen herwaardering van de Ignatiaanse pedagogiek vormde een bouwsteen voor een hernieuwde discussie over de wezenlijke waarden van onderwijs en vorming aan het college. Hij eindigde met een woord van hoop en vertrouwen, dankbaar dat de jezuïeten hun werk 'in goede handen' kunnen overdragen.

Dries van de Akker sprak over de school als gemeenschap en vertelde enthousiast hoe de ervaring van de eerste jazuïeten een voedingsbron kan zijn om een echte gemeenschap, een eenheid in ver-

scheidenheid vorm te geven. 'Vriendelijkheid in de omgang' en 'opgeruimdheid' bleken daarvoor toen al breed gewaardeerde eigenschappen.

Ignatiaanse pedagogiek

Het was Ilse Dekker, moderator identiteit van het college op zijn zes locaties, die inging op de inhoud van de Ignatiaanse pedagogiek en hoe deze nu en naar de toekomst toe een leidraad voor het onderwijs en de docenten kan zijn. Zij gaf aan dat juist de spiritualiteit van de jezuiteten – ‘open en dynamisch in de wereld’ een stevig fundament vormt voor het pedagogische werk. Zij concretiseerde de Ignatiaanse pedagogiek in drie termen (haar ‘abc’): aandacht, betrekken en compassie. ‘Creatieve trouw aan de traditie’ was haar motto bij de verdere groei naar toekomst.

Johan Verschuere, regionaal overste van de jezuïeten, sloot zich hierbij aan. Dankbaar dat dit college als enige in Nederland zijn identiteit heeft behouden en toekomst wil geven, sprak hij woorden van bemoeidiging en gaf hij de belofte van een voortdurend engagement met dit college, ook nu de laatste jezuïeten zijn vertrokken.

Jan Peters SJ, Ignis webmagazine

Lied ten afscheid, met in het midden de paters Van den Akker, Ten Berge en Verschuren

JEZUÏETEN IN OPLEIDING

Het leven in het noviciaat (2)

Wij je weten wat er verandert in de wereld, kom dan enige tijd wonen in het noviciaat in Birmingham. Ik verkeer in de omstandigheid dat ik het huidige noviciaat kan vergelijken met het mijne, nu meer dan vijftig jaar geleden. Wij traden in met twintig en voegden ons bij de dertien tweede-jaars. Alleen in Nederland. Thans zijn er vijf novicen verdeeld over twee jaar, afkomstig uit vier jезuitienegio's. Toen ik intrad was er één bijna dertig; de overigen waren tussen de achtien en de twintig. Thans loopt de leeftijd van 23 tot 41. Op een enkele uitzondering na waren wij destijds stellig geworteld en verankerd in onze Moeder de Heilige Kerk. De kerk was een maatschappelijke grootheid met eigen scholen en verzorgingsinstituten, een eigen politieke partij, radiozender, kranten en weekbladen, verenigingsleven. De Kerk voorzag in alles. Moet je nu kijken. De zoek- en zwertfochten die de huidige novicen achter de rug hebben. De verschillende achtergronden waar ze vandaan komen. De groepen waar ze hun heil meenden te kunnen vinden, alvorens ze hier intraden...

Experimenten

Vijftig jaar geleden kwam je twee jaar lang niet de deur van het noviciaat uit, tenzij voor een experiment in een zeer katholiek bejaardenhuis, gerund door zusters. Enige jaren vóór mijn intrede kwam je zelfs zes jaar lang niet thuis. Grote waarde werd gehecht aan het zich onttrekken aan 'de wereld'. Dat duurt nu amper enkele maanden. En dan nog: in die maanden gaan ze er al wekeleijks op uit om naar een ziekenhuis, gevangenis, opvangcentrum voor daklozen te gaan. In die zes maanden vindt voor de eerste-jaars de dertig-daagse retraite plaats. Ook dat is een 'experiment'. In die tussentijd was de ene tweede-jaars in Dublin bij een opvangcentrum voor thuislozen, de ander werkte in de Ark te Preston. Vanaf Kerstmis verlopen de activiteiten in een ritme van telkens zes weken. Zes weken reflectie op het experiment van de afgelopen tijd en verdere inwijding in het jезuitelen leven, zes weken experiment buitenshuis. De komende tijd zullen er twee op experiment gaan in

het studentenpastoraat te Manchester, één gaat er naar het opvangcentrum voor thuislozen in Dublin, één naar het jezuïeten-vluchtelingenwerk in Londen, en de laatste naar de Ark in Edinburgh.

Cursussen en levensverhalen

Na Pasen zijn ze weer thuis voor reflectie, onderscheiding en cursusweken. Die cursussen worden bij voorkeur gegeven door paters van buiten. Zodatt ze meteen dienen om zo veel mogelijk andere jezuiteten te leren kennen. Afgelopen tijd ontvingen wij pater Norman Tanner uit Boscombe die een inleidende gaf over het Tweede Vaticaans Concilie; pater Geoffrey Wheaton, uit Londen, verzorgde bidden aan de hand van kunst; broeder Alan Harrison van StBeunus over de geschiedenis van de Engelse jezuiteten in vervolgingsstijd; vaste medewerkster Ruth Holgate over de Geestelijke Oefeningen.

En trouwens, ook als ze thuis zijn, is de openheid groot. Veel gasten (zie foto) en groepen die van het huis gebruik maken. De maaltijden zijn meestal gezamenlijk. Ook dat is een experiment. Communityleven als apostolaat.

Toen we half augustus aan het nieuwe noviciaatsjaar begonnen, hebben we een week lang bij elkaar gezeten: de novicen én de vaste huisgenoten. We hebben aan elkaar verteld hoe we tot de Sociëteit zijn geraakt. De 'senior leden' vertelden bovendien hoe hun leven in de Sociëteit verlopen was. Die week werd besloten met de vraag: 'Wij zullen dit jaar samen de gemeentelijke vormen. Wat achten wij dan van het grootste belang?' Een prachtige ochtend, die resulteerde in een zogeheten 'wordcloud' (zie foto) die nu aan de wand prijkt van de eetzaal.

Dries van den Akker SJ

Drie geuren om je heen

Wereldwijd kijken is een eigenschap geweest van Ignatius. Hij zond zijn gezellen uit naar de grenzen van de toenmalig bekende wereld. Hoewel hun dagelijkse taak dikwijls begrensd werd door omstandigheden van dichtbij, toch bleven zij ver zien, heel ver.

In deze bijdrage WERELDWIJD grastuinen we in bijdragen die vanuit de hele wereld werden verzameld in het jaarboek 2018 van de Sociëteit van Jezus.

18

nr. 53 lente 2018

Algemene overste pater Arturo Sosa SJ

en open te leven.’
A.S.: ‘Waar zijn die grenzen waarnaar we gezonden worden?’

A.N.: ‘De uitdagingen waar de Sociëteit voor staat zijn de uitdagingen waarvoor de mensheid staat: armoede, discriminatie, een gebrek aan gemeenschap, geweld en het gebrek aan vreugde. Om daar tegenaan te gaan is het nodig grondig gericht zijn op *de ander*, bereid om zekerheden los te laten.’

De opvolger van Adolfo Nicolas, Arturo Sosa, werd gevraagd hoe hij de toekomst zag?

Sosa: ‘Ik ben ervan overtuigd dat er geen Sociëteit bestaat als zij niet van Jezus is. Dat wil zeggen: geen Sociëteit als we niet van binnenuit *verenigd* zijn met de Heer. Als we met Hem verenigd zijn dan zorgt Hij voor haar. Als we niet echt verenigd leven, elke dag, heeft de Sociëteit geen reden van bestaan.’

Europa

Henry Longbottom, een Brit, werd, u leest het goed, naar Brussel gestuurd, in het hart van Europa, dat

© SOCIËTEIT VAN JEZUS, ROME

geconfronteerd zal worden met de *Brexit*. Verrasend, ook voor hem. ‘Wat nu met mijn verwachting een bijdrage te kunnen leveren aan een christelijke aanwezigheid in het Europese project? Ik voelde mij zoals Ignatius en zijn eerste gezellen die strandden in Venetië en niet verder konden zeilen naar het

Heilige Land toen een oorlog met de Turken was uitgebroken. Mogelijk was Brussel mijn Venetië, een tijd om me intens voor te bereiden op verdere zendingen. Hoe langer ik in Brussel was, hoe meer het inzicht groeide dat Brussel misschien juist een van de grenzen is waarover door de Algemene Congregatie en paus Franciscus gesproken was. In Brussel wordt spanning gevoeld als er over de toekomst van Europa moet gesproken worden. Wil Europa een gesloten of een open gemeenschap zijn als de vragen rond economie, migratie, vluchtelingen, veiligheid en ecologie op tafel komen? En wat met de ongelijke verdeling van kansen binnen de gemeenschap?

Waar er barrières zijn, grenzen, zijn er conflicten en de permanente noodzaak om die conflicten bij te leggen, er oplossingen voor te zoeken. De *Jesuit European Social Centre (JESC)* is een mogelijke werkplek om daartoe bij te dragen. Concreet voor mij wil dat zeggen dat we allerhande bijeenkomsten organiseren met groepen of individuele personen die te maken hebben met de Europese Commissies, het Parlement en de Europese Raad. We proberen

ook via een maandblad *europa/infos.eu* het christelijke gedachtegoed over de grote vragen waarmee we te maken hebben ingang te doen vinden.’

We vliegen even naar India

Pratima Das, een West-Bengalse, getuigt dat haar kijk op de wereld voor eens en voor al veranderde nadat ze de zelfhulpgroep leerde kennen in het Udayani Forum voor Sociale Actie. Udayani is het sociale centrum van de Jezuïeten in Calcutta. Het centrum traint vrouwen om hun rechten te verdedigen in de ‘*Right to Food*’ beweging. Met de hulp van een systeem van micro-leningen leren zij zelf voor voeding te zorgen. ‘Ik wist niet dat ik de mogelijkheid had om een administratie ertoe te bewegen om antwoord te geven op mijn vragen.’ Er zijn nu een 500-tal zelfhulpgroepen, samen een 5000 leden. Zij beseften dra de noodzaak om netwerken te vormen met gelijkgezinde organisaties. Zo stonden zij sterker tegenover plaatselijke administraties die hen regelmatig terugdrongen als zij om hun rechten kwamen vragen. Hun stem wordt nu gehoord. Het doet denken aan de woorden van Mahatma Gandhi: ‘eerst kennen ze je niet; dan lachen ze met je; ze zullen je vervolgen, maar uiteindelijk zal je winnen.’

Selectie en vertaling: Walter Fabrizi SJ

Jezuïeten

18

nr. 53 lente 2018

Jezuïeten

19

nr. 53 lente 2018

Pater Jac Lampe (1930-2017)

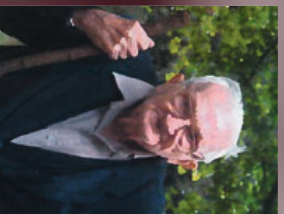
Jac werd geboren op Koningsdag, 31 augustus 1930, in een gezin van zes kinderen, vijf jongens en een meisje. Zijn vader was accountant. Het gezin woonde naast het Concertgebouw, tegenover de artiesteniging, niet ver van de keuk aan de Obrechtstraat, waar Jac misdienaar was. Hij behaalde zijn diploma gymnasium B aan het Ignatiuscollege in 1948, en trad datzelfde jaar op 7 september in bij de jezuïeten. Na twee jaar noviciaat vertrok hij op 20-jarige leeftijd naar Indonesië, waar hij 44 jaar zou blijven. Jac studeerde eerst filosofie in Yogyakarta, daarna scheikunde in Jakarta, waar hij tevens surveillant en leraar was aan het Kolese Kanisius en ten slotte theologie in Yogyakarta. Op 31 juli 1962 werd hij priester gewijd in Yogyakarta. Na zijn tertiad in Drongen werd Jac leraar aan het kleinseminarie in Meretoydan. In 1966 werd Jac directeur van de Uitgeverij en Drukkerij Kanisius, gelegen

naast de pastorie van Kidul Loji in Yogyakarta. Iedere dag las hij de vroegmis, waarvan een van zijn misdienaars, die later zelf jezuïet werd, zich herinnerde dat niemand zo snel de Mis kon lezen als hij. De drukkerij werd zijn levenswerk. Aanankelijk opgezet door de Broeders van Maastricht om schoolboeken te drukken, werd de Percectakan Kanisius door Jac uitgebouwd tot een toonaangevende uitgeverij van godsdienstige boeken en boeken op het gebied van landbouw, pedagogie, psychologie en talen vanaf het niveau lagere school tot aan het universitaire onderwijs. Dat alles gedrukt met moderne apparatuur. Daartoe bekwaamde Jac zich als een van de eersten in Indonesië in het gebruik van computers. Hij werd een alom gerespecteerd expert. Veel medewerkers rekruteerde hij uit oud-studenten van het kleinseminarie. In 1989 betrok hij een splinternieuw complex aan de rand van Yogyakarta. Nog steeds staat zijn uitgeverij bekend om zijn kwaliteit. Gedurende zijn hele verblijf in Yogyakarta organiseerde Jac op zondagen een gezellige avond voor de Nederlandse missionarissen bij hem aan huis.

In 1994 keerde Jac terug naar Nederland. Hij ging na enige tijd wonen in Den Haag, eerst in het Aloysiushuis en daarna in de Amaliastraat. Hij hielp vandaanuit individuele jezuïeten en communauten en werken zoals het Ignatiushuis met hun computernetwerken en -problemen. Hij was ook de spil in de contactgroep tussen jezuïeten en oud-jezuïeten. In 2012 verhuisde Jac naar het Berchmannum. Hij zag er naar uit om te verhuizen naar de nieuwbouw van Aqua Viva, en enthousiasmeerde ook zijn medebewoners door uitgebreide fotoreportages te maken van de voortgang van de bouw. Jammer genoeg heeft hij er zelf nog geen jaar van kunnen genieten. We verliezen in Jac een opgewekte en hulpvaardige huisgenoot, die alle belangrijke en minder belangrijke gebeurtenissen vastlegde met zijn fototoestel, een geestige spreker bij jubilea, en een bewogen lid van de bewonerscommissie. Een man met aandacht voor zijn medemens, vooral voor hen die in moeilijkheden verkeerden. Onverwachts stierf hij aan een dubbele longontsteking in het Radboud Ziekenhuis op 15 november, na een ziekbed van een paar dagen. Bij zijn uitvaart citeerde pater Wil Winkler in zijn homilie Jac's innerlijke inspiratie met diens eigen woorden: Ik geloof dat de bron van alle geloven de universele liefde is van ieder mens voor ieder mens. Mijn geloof is een zoektocht geworden naar die bron van deze universele liefde.

Pater Gerard Vierstraete (1923-2017)

Gerard Vierstraete werd geboren in Kortemark op 27 maart 1923. Op achttienjarige leeftijd trad hij te Drongen in. In 1947 vertrok hij voor het eerst naar Congo om daar de meest uiteenlopende opdrachten te behartigen: inspectie van

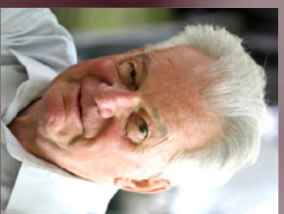
lagere scholen, begeleiding van jonge arbeiders, leraar van de vijfde Latijnse op het college van Mbanza-Mboma, docent wetenschappen aan de scholen voor medische en agrarische opleiding in Kisantu.

Tijdens zijn theologie in Leuven behaalde hij nog de licentie in de pedagogie met een verhandeling over de spreekwoorden van de Bakongo. Priester werd hij gewijd op 22 augustus 1954. Na zijn derde proefjaar in Wépion (1959), kon hij definitief naar Congo vertrekken. In Lemfu was hij directeur van de school, studiefunctie, leraar, onderpastoor, opzichter van de garage en van de schrijnwerkerij; van de hydro-elektrische centrale, van de watervoorziening. Van overal werden hem defecte apparaten toegestuurd en bleef hij zich toeleggen op het onderwijs: psychologie, sociologie, schiedkunde, ook op hoger niveau. Na 26 jaar kreeg hij een aanstelling als medepastoor te Kasongo-Lunda, diep in het binnenland. Later volgden nog, telkens als medepastoor, Kimwenza, Kisantu en opnieuw

Kimwenza. Overal bleef hij de toeverlaat van armen, bedelaars en zieken. Een heel veelzijdige man, een combinatie van talent en bezigheid.

Op 88-jarige leeftijd keerde hij definitief terug naar België. Het weerzien van het thuisland stemde hem soms verdrietig: 'zo weinig roeping'. Maar in Heverlee genoot hij van de tuin en van de communautiteit. In dat grote huis zag men deze negentigjarige de rolstoel voortduwen van medebroeders die minder goed te been waren dan hijzelf.

Op 5 november is hij tijdens een avondwandeling in het duister van de tuin gevallen. Op 17 november is hij in het ziekenhuis zacht ingeslapen, 94 jaren oud. Zijn vriendschap, zijn dienstbaarheid en zijn stille, diepe vroomheid zullen erg gemist worden.

Pater Jos Vercryusse (1931 - 2017)

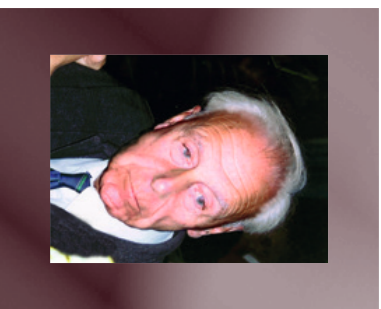
Jos Vercryusse werd geboren in 1931. De humaniora volgde hij aan het jezuïetencollege Sint-Jan Berchmans te Brussel. Na zijn noviciaat behaalde hij

de kandidatuur in de klassieke filologie en vervolgens, na een jaar ziekte, het licentiaat filosofie in Leuven (1957) en het licentiaat theologie in Heverlee (1962). In 1961 werd hij priester gewijd. Na zijn derde proefjaar (1963) studeerde hij dogmatische theologie in de Gregoriana en legde zich toe op de kerkleer van Luther.

Zijn loopbaan als professor in dogmatische theologie begon in 1965 in het studiehuis van Heverlee en werd voortgezet in het Centrum voor Kerkelijke Studies en aan de K.U. Leuven. Van 1979 tot 1999 doceerde hij aan de Gregoriana in Rome kerkgeschiedenis en oecumene. Hij werd belast met tal van tijdelijke opdrachten, te veel om op te noemen: gedelegeerde van de theologische faculteit bij het pauselijk instituut Regina Mundi, secretaris van de doctrinaire commissie van de Belgische bisschoppenconferentie België, voorzitter van de Europese vereniging voor oecumenisch onderzoek, consultant van de pauselijke raad voor de eenheid van de christenen. Jos genoot gezag door zijn talrijke publicaties over Luther en het Lutheranisme, de protestantse theologie, de oecumenische dialoog.

Welke spiritualiteit heeft hem in dat jachtige en studieuze leven ondersteund? Jos zag zijn leven als een tocht zoals die van die twee leerlingen op weg naar Emmaüs, vergezeld door die onbekende die hij zo nu en dan kon herkennen als zijn Heer. Samen met andere tochtgenoten, lutheranen en andere

gelovigen, christenen, joden, moslims, boeddhisten. In 2000 keerde hij definitief terug naar België maar bleef doceren in Leuven en Venetië. In 2012 waren zijn krachten echter zo afgenomen dat hij moest verhuizen naar Heverlee. Op 29 november 2017 ontving hij de ziekenzalfing om kort nadien te overlijden. Uiteraard zullen wij hem dankbaar zijn voor zijn oecumenische ijver maar niet alleen daarvoor.

Ton Wilmering (1931-2017)

Ton werd op 6 april 1931 geboren te Amsterdam als oudste in een gezin van vijf kinderen. Vader was zakenman. Als jonge tiener maakte hij de oorlog mee, wat met onderduikers in huis een spannende tijd was. Hun huis lag niet ver van dat van Anne Frank. Ton volgde het gymnasium A aan het Ignatius College en na zijn eindexamen trad hij op 7 september 1951 in bij de Jezuïeten in Grave. Op 31 juli 1963 werd hij priester gewijd in Maastricht. Zijn eerste

parochie was de H. Aloysius in Utrecht, waar hij 10 jaar heeft gewerkt. Hij was actief onder de jongeren voor wie hij een koor stichtte, een sociëteit oprichtte en kampen organiseerde. Hij hield er vrienden voor het leven aan over. Daarna volgde een sabbatjaar, waarin Ton werkzaam was bij de Gemeentelijke Sociale Dienst in Rotterdam. Hij zorgde er wel voor dat dat geen bureaubaan werd, maar hij kwam bij de probleemgevallen zelf aan huis. Die maatschappelijke betrokkenheid heeft Ton zijn hele leven gehad. Na het sabbatjaar werd Ton pastoor in Zwijndrecht. Daar bleef hij elf jaar en na zijn emeritaat zou hij vanwege zijn vele goede contacten naar Zwijndrecht terugkeren. Maar eerst ging hij naar Amsterdam. De korte tijd dat hij werkzaam was in de Krijtberg was hij bijna vaker op het gemeentehuis dan in de kerk, waar hij zich, gezien het aantal priesters daar, wat overbodig voelde. Gelukkig kreeg hij spoedig weer een

eigen parochie, deze keer in Diemen, waar hij bleef tot hij 65 jaar was. Zijn hele werkzame leven was hij actief in parochies, waar hij velen, jongeren en ouderen, wist te enthousiasmeren met liturgische werkgroepen, koren en catechese. Hij voelde de tijdgeest goed aan en met zijn 'moderne Missen' wist hij een breed publiek te winnen. De vele dankbare brieven bij zijn begrafenis getuigen van de invloed die hij op zeer veel mensen heeft gehad. Na zijn pensionering keerde Ton terug naar zijn geliefde Zwijndrecht, waar hij veel kennissen had. Van

daaruit verleende hij assistentie in de omtrek. Bijzonder in trek was zijn wekelijkse viering op vrijdag in de Jacobuskapel van het ziekenhuis, voor sommige ouderen de fijnste dag van hun week. In die tijd ging hij ook voor langere perioden naar Zuid-Afrika om daar te assisteren in de bisdommen Keimoes en Oudtshoorn.

Ton was vaardig met zijn pen. In zijn jongere jaren schreef hij theologische artikelen, vooral over liturgie. Later schreef hij artikelen voor de krant en vele gedichten, waarvoor hij soms ook een prijs ontving. De beste pennenvruchten bundelde hij in 'Twilmeringen'. In 2007 kreeg Ton een onderscheiding als Lid van de Orde van Oranje-Nassau. In 2016 verhuisde Ton naar het bejaardenhuis van de jezuïeten in Nijmegen, wat voor de individualist die jarenlang alleen had gewoond, niet gemakkelijk was. Zijn gezondheid ging snel achteruit na twee herseninfarcten en in de middag van 12 december overleed hij.

Geweldloosheid en Vrede

In 2017 heeft Paus Franciscus bij verschillende gelegenheden gesproken over geweldloosheid als de beste weg naar Vrede. Pax Christi International belegde in oktober 2017 in Rome een conferentie over het thema en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) publiceerde twee boeken.

De KNR vroeg in Nederland werkzame ordes en congregaties om inspirerende teksten van stichters en van ordesleden, samenhangend met geweldloosheid. Het leverde een bundel op *Mijn Vrede geef ik je* met meer dan honderd korte teksten van en over uiteenlopende religieuzen: Augustinus, Benedictus, Charles de Foucauld, Titus Brandsma en Clara van Assisi - namen die op de heiligenkalender staan. Maar ook zijn er teksten van pater Dominique Pire OP (Nobelprijs voor de vrede 1958), Robert Regout SJ, Frans van der Lugt SJ en André Lascais OP. Er is een bladzijde over het werk van de Vlaming Herman

Rasschaert SJ, geboren in Kampen in Nederland en gestorven in India in 1964.

De korte teksten lenen zich goed voor tafellezing, voor overweging alleen, of als leidraad voor een gespreksgroep. Je komt op bezoek bij religieuzen die jou als lezer het beste willen aanbieden uit hun eigen traditie. Dat is natuurlijk soms een beetje rommelig, maar de kwaliteit en de verscheidenheid van het gebodene maakten dat ik door bleef bladeren en nieuwsgierig werd naar wat de missionarissen van het Heilig Hart (de MSC), de lazaristen en het gezelschap van het Goddelijk Woord (de SVD) zouden laten zien. Het was allemaal boeiend en telkens uit een andere invalshoek. De rode draad in het boek blijkt uit de duidelijke ondertitel: *Geweldloosheid en vrede in de geschriften van religieuze ordes en congregaties*.

Parallel met het verschijnen van bovengenoemd boek met korte teksten, verscheen een studieus boek over hetzelfde onderwerp, ook op initiatief van de KNR: *De Prijs van de Vrede*. De KNR heeft al 25 jaar een overleggroep van de wetenschappelijke instituten van Nederlandse ordes en congregaties. De werkgroep liet deze bundel samenstellen. Er zijn in totaal negen artikelen over onder meer Augustinus, het monastieke leven, franciscaanse vredeswakes, migratie en christenen in het Midden-Oosten.

Jan Stuyt SJ

Mijn Vrede geef ik je - geweldloosheid en vrede in de geschriften van religieuze orde en congregaties, Uitgave Konferentie Nederlandse Religieuzen 2017, 156 blz., € 12,50.

Manuela Kalisky en Heleen Murre - van den Berg (red.) *De Prijs van de Vrede - Geweldloosheid in een geweldadige wereld?*, Berne Media 2017, 156 p. € 14,90.

Ideeën hebben de tijd nodig om tot rijpheid te komen: arbeid die vruchteloos lijkt, kan een kostbaar bezit vormen voor latere geslachten.

Ook voor wie de toekomst met zorg tegemoet ziet, blijft de plicht van deze dag duidelijk: met inzet van al zijn krachten het recht en de waarheid te helpen vestigen

Robert Regout, Inaugurale Rede KU Nijmegen 1940, citaat uit het eerste besproken boek

De mensengenezers – Koen Peeters

De mensengenezers vertelt het levensverhaal van Remi: boeizoon, jezuïet en wetenschapper. Een historie die terugvoert naar voorbije tijden: van het rustige boerenbestaan in een Belgische grensstreek naar een koloniaal verleden in Congo vol magie en bijgeloof. Auteur Koen Peeters (1959) schakelt meesterlijk tussen landen, culturen en tijden terwijl hij tegelijkertijd diep doordringt in de menselijke geest.

De jonge Remi groeit op in de Westhoek, een geïsoleerde agrarische regio vlakbij de grens met Frankrijk. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vormt deze omgeving het strijdtonel van de jarenlange loopgraafoorlog. Tienduizenden gesneuvelde soldaten liggen er begraven onder de typische witte grafstenen. Zodende spelen Remi's jeugdjaren zich hoofdzakelijk af op de boerderij van zijn ouders en op de begraafplaatsen, die hij regelmatig bezoekt met zijn oom Marcel. Oom Marcel vertelt hem verhalen over geesten, de oorlog en over een onbekende zwarte soldaat. Ook zelf hoort Remi van jongs af aan al stemmen en heeft hij mysterieuze dromen.

Op een dag komt er een jezuïet langs bij Remi op school. Deze ontmoeting maakt van alles in hem los. Ondanks dat hij nooit bidt, voelt hij plotseling een 'onbaatzuchtig verlangen naar een hoger goed'. Hij wil zich opofferen, 'het verdriet van de wereld repareren' en wellicht zelfs mensen genezen. Tot onbegrip van zijn familie treedt Remi toe tot een strenge kloosterorde. Hij studeert, mediteert en maakt kennis met peters uit Congo. Hun verhalen wakkeren in hem het onbedwingbare verlangen aan om naar dit onbekende land af te reizen. Eenmaal in Congo dompelt Remi zich steeds verder onder in de verhalen en gebruiken van de Congolezen. Vooral de Yaka uit de streek Kwango hebben zijn bijzondere interesse. Daarnaast leert hij ook

vooral zichzelf beter kennen:

'We moeten ver van huis gaan en anderen ontmoeten om erachter te komen. We hebben een bevreemdende spiegel nodig. Juist in vreemde woorden weerklinkt het. Eindelijk herkennen we dan het onherkenbare, het onzeggelijke in onszelf. Het donkere in ons resonanceert met het donkere van de ander. Het is hetzelfde ritme, dezelfde rusteloze melodie.'

De mensengenezers wordt verteld vanuit twee perspectieven, afwisselend vanuit Remi en vanuit een verteller. De verteller treedt in Remi's voetsporen door een halve eeuw later zelf naar Congo af te

reizen. Hij gaat daar onderzoek doen naar de krokodillen van Popokabaka, onder supervisie van Remi. In werkelijkheid is het verhaal van Remi gebaseerd op het levensverhaal van Peeters' voormalig antropologie-docent, Renaat Dewisch. Voor de totstandkoming van deze roman heeft Koen Peeters toegang gekregen tot het archief van Dewisch, bestaande uit een uitgebreide collectie foto's, voorwerpen en verhalen. De auteur is er buitengewoon goed in geslaagd om deze input te verwerken tot een levendige roman.

Het meest bijzondere aan

dit boek is de manier waarop de auteur ons toegang verschaft tot twee werelden die als zodanig niet meer bestaan: het West/Vlaamse boerenleven en Congo tijdens het koloniale tijdperk. Beide omgevings worden opnieuw tot leven gebracht aan de hand van scherpe observaties, inlevingsvermogen en gedegen onderzoek.

De mensengenezers is een verhaal dat landen, tijden en culturen overstijgt. Een schitterende roman waarin de auteur ons meeneemt op een meeslepende reis naar onbekende werelden. Deze wereld blijken een ware voedingsbodem te zijn voor spiritualiteit en zelfkennis.

Dootje Mosch, www.hebban.nl

Bastiaan van Rooijen in Parijs

Hoe bewaart u de studie in Parijs?

Parijs? Geweldig! Dat was wat ik dacht, toen ik anderhalf jaar geleden te horen kreeg dat ik naar Parijs gestuurd werd om filosofie en theologie te studeren. Ik kende die stad immers als geliefde vakantiebestemming! Ondertussen woon en studeer ik er al anderhalf jaar.

Ik studeer aan de jezuïetenfaculteit Centre Sévres en volg het vijf jaren programma dat filosofie en theologie combineert. De vakken worden boeiend gedoceerd met veel aandacht voor het ontwikkelen van een goed onderbouwde eigen overtuiging. Er zijn veel mogelijkheden om mij te verdiepen in onderwerpen die ik interessant vind.

Een groot voordeel van hier studeren is dat er veel scholastiek van over heel de wereld studeren. Het is een geweldige mogelijkheid de universaliteit van de Sociëteit te leren kennen. Alleen al in mijn eigen communautiteit wonen er vijftientwintig scholastieken, de helft van hen komt uit verschillende landen. Regelmatig komen er provinciaals langs van verschillende werelddelen om te kijken hoe het met hun scholastieken gaat, en vertellen en passaat over de Sociëteit in hun land. Zo leer ik niet enkel veel over de Franse jezuïeten, maar over de jezuïeten wereldwijd.

Hoe bewaart u het samenleven met andere scholastieken in u?

Ik woon in een grote communautiteit die vooral uit medescholastieken bestaat. Ons huis staat in het 15e arrondissement, een mooie en (voor Parijse begrippen!) rustige buurt in het centrum.

Hoe u naast je studie nog een andere vorm van apostolaat?

Naast de studie heb ik twee vormen van apostolaat. Twee keer per maand ga ik naar een gevangenis net buiten Parijs om te helpen met een Bijbelgroep. Met een groep van rond de dertig, veertig gevangenen lezen wij samen de teksten van de komende zondag. Het is geweldig mooi om te zien dat juist in de gevangenis mensen op zoek zijn naar God, en het mogelijk is samen na te denken over Bijbelteksten.

Na de Bijbelgroep wordt de lelijke gymzaal waar we zijn omgebouwd tot een kapel met een mooi altaar, waar de zondag erna de mis gevierd wordt. Ook begeleid ik een GCL groep. Een Gemeenschap van Christelijk Leven is een groep mensen die maandelijks samenkomt, om gezamenlijk te kijken waar God aanwezig was in hun leven van de afgelopen maand. Als begeleider luister ik naar hun ervaringen en probeer te helpen met het onderscheiden waar God aanwezig was. Het is heel mooi om te ontdekken dat ik de kennis over de Ignatiaanse spiritualiteit, die ik meegekregen heb in de afgelopen jaren, nu kan gebruiken om andere mensen te helpen.

Beide vormen van apostolaat zijn goede mogelijkheden om Parijs en haar vele inwoners beter te leren kennen. In de GCL groep zie ik hoe Franse families leven, en in de gevangenis leer ik begrijpen hoe moeilijk het leven in Parijs kan zijn. Zo zie ik steeds meer gezichten van de wereldstad Parijs. Niet enkel het Parijs van de grote pleinen en de geweldige musea, maar ook het drukke Parijs van de werkenden en van de armere buitenwijken.

Nu, na anderhalf jaar wonen en studeren in Parijs, is het nog steeds een geweldige plek, die ook veel problemen kent. Geen vakantieplaats meer, maar een stad waar ik thuis kom en mij thuis voel. Parijs is en blijft een geweldige stad en het is een groot voorrecht hier, de stad waar Ignatius zelf ook gestudeerd heeft, te mogen studeren!

*Bastiaan van Rooijen SJ,
interview: Carola Lexmond*

Van 14 tot en met 22 juli 2018 organiseren de jezuïeten een *Magis*-evenement (zie kader), een bijeenkomst voor jongeren (18-30 jaar) vanuit heel Europa om spirituele activiteiten met elkaar te beleven. Het programma biedt de mogelijkheid om een unieke ervaring te delen op drie niveaus: individuele groei, relaties met God en anderen en interculturele dialoog. Gastland dit jaar is Polen, met een slothapening in Lodz: www.magis2018.org

Voor wie al eens wil proeven van *Magis* is er het weekend van 23-25 maart in Heverlee (Jezuïetenhuis en studentenresidentie, Waversebaan 220). Er zijn bijdragen van Jacques Haes SJ, theoloog en Katrien Dierckx, biologe. Check: www.magislowcountries.org/weekend-maart-2018.html en Facebookpagina Magis Low Countries - Lage Landen

'Magis' betekent letterlijk 'meer'. In een prestatiegericht maat-schappij als de onze zou dat woordje 'meer' kunnen suggereren dat we succesvol moeten zijn en beter dan de anderen.

De ignatiaanse spiritualiteit wil met dit begrip net op iets anders wijzen. 'Magis' begint juist niet bij het presteren, maar bij de dankbaarheid om Gods tegenwoordigheid. Het is dus een uitnodiging om blij te zijn met het leven door het als een geschenk te aanvaarden. Het doel is niet jezelf op te hemelen, maar dát na te streven waarvoor je geschapen bent: je leven te ontvingen als iets moois, en die schoonheid door te geven.

MAGIS+S
POLEN 2018

14-22.07.2018

#beACTIVE
#beOPEN
#beMAGIS

inschrijven:
magis2018.org
volg:
fb.com/magisce

meer info bij Walter Ceyssens s.j.
walter.ceyssens@jesuits.net +32 476 40 55 47

follow me

MAGIS+S
Weekenda
voor de Lage Landen

13-15 oktober 2017
Heiloo - Amsterdam - NL

23-25 maart 2018
Heverlee - Leuven - BE

DRONGEN OUDE ABDIJ

Elke eerste zondag is er Godly Play voor kinderen vanaf 5 jaar.

Af en toe is er een sessie Godly Play voor volwassenen.

Voedsel voor onderweg

- Zondag 6 mei 2018: Wauthier de Mahieu SJ - 'Antropologisch testament'
- Zondag 3 juni 2018 mev. Hilde Van Linden
- Zondag 1 juli 2018 Jos Moons SJ - Wat doe je eigenlijk als geestelijk begeleider?
- Zondag 5 augustus 2018 André Crockaert SJ - Hedendaagse ongelof - Hoe om te gaan met intellectuele verwerpingen van het geloof?

PRAKTISCH

- Verloop:**
- 10.15 u: onthaal met koffie
 - 10.30 u: lezing of getuigenis / Kleutropvang / Godly Play / gelooftgesprek
 - 11.30 u: eucharistieviering
 - 12.30 u: aperitief en middagmaal

Kosten:

Lezing € 5; Opvang, Godly Play en jongerenprogramma € 1; Middagmaal € 15 (t.e.m. 14 jaar € 9)

Info en inschrijven:

Vooraf inschrijven is niet nodig. Bij aankomst kan u intekenen voor het middagmaal. Info via 0032 (0)9 226 52 26 of via e-mail activiteiten@oudeabdi.be

Paasriedaagse voor jong en oud

Ben je op zoek naar een zinvolle invulling van de Goede Week samen met je vrienden, je gezin of alleen? Zoek je verbondenheid, inspiratie en verstillings? Wil je even, vrij van de dagelijkse beslommeringen, terugkeren naar de essentie van deze periode? Oude Abdij Drongen biedt je een sfeervol kader om in verbondenheid met de Heer en met elkaar de dynamiek van Witte Donderdag tot Pasen te doorlopen.

De paasriedaagse start op woensdagavond met een uurje woord & muziek.

Na de ochtendwijdling reiken we iedere morgen geestelijk voedsel aan in de vorm van een inleiding, gevolgd door stille tijd. Hiermee hopen we dieper te doorgroen wat we die dag in de liturgie vieren. De kinderen hebben ondertussen een apart programma, voor de allerkleinsten is er opvang.

Op Stille Zaterdag zijn er ook programma's voor tieners en voor jongeren.

De namiddag is vrij in te vullen: een wandeling, een film, meditatief schilderen, gezelschapspelletjes, ... Je kunt ook altijd in de meditatieve sfeer van de abdi blijven.

's Avonds gaat p. Johan Verschuere SJ ons voor in de liturgie.

Op Paasvorigen ronden we samen af met een feestelijk ontbijt.

PRAKTISCH

Data: woensdag 28 maart (17u) tot zondag 1 april (10u) 2018

Aansluiten op vrijdagavond (vanaf 17 uur) is ook mogelijk.

U kunt ook komen voor de vieringen of voor een lezing in de voormiddag.

Meer info en inschrijven via www.oudeabdi.be; tel. 0032 (0)9 226 52 26

Weekend stille meditatie

Een weekend stiltte en rust in de Oude Abdij van Drongen. De weg vinden naar jezelf en naar God. Jezelf de tijd gunnen - eindelijk - om stil te vallen en wat te bidden. Bidden betekent meer en intenser leven. Je kan het leren.

Gedurende deze dagen zal Ignatius van Loyola, stichter van de jezuïeten, onze leermeester zijn. Verschillende gebeds- en meditatie technieken worden aangereikt. Zowel individueel als in groep. Met hart, verstand en lichaam, in stiltte of woord. Het eigen levensverhaal en de Bijbel zijn vertrekpunten. Een persoonlijk avontuur, samen met anderen.

Dit weekend richt zich vooral tot mensen die weinig gebedservaring hebben en/of in het bijzonder tot mensen die iets meer willen leren over de ignatiaanse gebedstraditie en de onderscheiding van de geesten.

PRAKTISCH

Doelgroep: alle leeftijden

Begeleiding: Renate Cauwels en Nikolaas Sintobin SJ

Data: Van vrijdag 27 april 2018 om 19u30 (na avondmaal) tot zondag 29 april 2018 na het middagen

Plaats: Oude Abdij Drongen (bij Gent), Bereikbaarheid: zie www.oudeabdi.be

Kosten: 119 €

Inschrijven: Bezoog ons uiterlijk op 13 april 2018 je contactgegevens via e-mail of telefoon en schrijf het bedrag over op onze rekening met de vermelding 'Weekend stille meditatie april 2018';

activiteiten@oudeabdi.be of (0032) (0) 9 226 52 26

Jezuieten is een uitgave van de Nederlandse en de Vlaamse provincies van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden. Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom, meer informatie hierover op pag. 2.

"...Maar onze ambities reiken verder. Ook voor de leerlingen moet de meerwaarde van IgnAS voelbaar worden. Daarom willen we in Antwerpen een zo ruim mogelijke leerlingenpopulatie aanspreken. Dat impliceert een onderwijsaanbod dat breekt met de traditie om ons enkel te richten op leerlingen met een 'humaniora'-profiel. Het spreekt voor zich dat de sociale en ethische humaniora-idealen centraal blijven staan, maar we willen ze ook nastreven bij jongeren met andere profielen, met evenveel (maar andere) talenten. Leerlingen moeten in onze scholen maximale kansen krijgen om hun talenten tot ontwikkeling te laten komen, ook als die talenten eerder leiden naar technisch-creatieve en/of meer beroepsgerichte studierichtingen. Onze directies bereiden die omslag van het onderwijsaanbod voor maar bij het schrijven van deze bijdrage is hun denkoefening nog niet voltooid.'

*Peter Michielsens
IgnAS (Ignatiaanse scholen van
Antwerpen)*